

Köztársasági elnöki interjú a mezőgazdaságról

François Hollande köztársasági elnök február 15-én a La France Agricole hetilapnak adott interjújában a következőket tartotta leginkább említésre méltónak a francia mezőgazdaság kapcsán:

- a KAP uniós szintű reformjának végeredménye elsősorban Franciaország erőfeszítéseinek köszönhetően lett az, ami,
- a Bizottság által a tagországoknak adott nagy rugalmasság egyértelműen Franciaország érdekeit is szolgálja, ez azonban nem jelentheti a közös agrárpolitika renacionalizációját,
- KAP-reform franciaországi alkalmazása során a második pillér esetében a régióknak adott autonómia mértéke szerinte egyáltalán nem túlzó, nem fog azzal jární, hogy ezen a területen megszűnik az egységes nemzeti politika,
- a nitrát-direktíva végrehajtása elengedhetetlen, el kell kerülni az Európai Bíróság újabb szankcióit, ám a sérülékeny területek meghatározásakor és a Bizottsággal való tárgyalásokon az agronómiai realitásokat kell szem előtt tartani,
- egységes európai szociális modellt kell bevezetni az eurozónán belül, ugyanakkor értelmetlen bármilyen vita az eurozónából való kilépésről,
- a francia agrárexport bővítésére szükség van,
- a GMO-k behozatalát ki kell zárni az EU-USA szabadkereskedelmi megállapodásban, meg kell adni a tagországoknak a jogot, hogy szabadon dönthessenek a GMO-szervezetek termesztésének tilalmáról,
- nincs szükség az állatok külön jogi státusának megadására a Polgári Törvénykönyvben,
- el kell fogadni, hogy a mezőgazdaságtól független belföldi befektetők megjelennek az agrártermelésben, a francia élelmiszer-iparba történő külföldi (kínai, szaúdi) befektetések semmilyen kockázatot nem jelentenek az ágazatban, viszont fontos szerepük van sok száz munkahely megtartásában.

François Hollande köztársasági elnök február 15-én, nem sokkal a párizsi nemzetközi mezőgazdasági kiállítás és vásár előtt adott interjút a La France Agricole mezőgazdasági hetilapnak (*a magyar Mezőgazdaság c. szakmai hetilap francia megfelelője*), ami [„Beruházni egy versenyképes és fenntartható mezőgazdaságba” \(Investir dans une agriculture compétitive et durable\) címmel jelent meg](#) a lap elektronikus és nyomtatott kiadásában. Az interjú fő elemei az alábbiakban foglalhatók össze.

A KAP reformja

A köztársasági elnök szerint Franciaországnak végül a kétkedőkkel szemben sikerült meggyőznie európai partnereit arról, hogy a mezőgazdaságra fordított források a jövőbe történő befektetésnek tekinthetők. Meggyőződése, hogy nem csak a KAP költségvetését sikerül hozzávetőlegesen szinten tartani, hanem szomszédjaihoz képest Franciaország helyzete még erősödött is. Az első pilléres támogatások összege a francia gazdák esetében változatlan maradt, a második pillér esetében pedig mintegy 10%-kal magasabb kerettel lehet számolni, amit teljes egészében a vidékfejlesztésre fognak fordítani. Úgy véli, hogy a szakma „minden sokszínűsége ellenére” elismeri az e téren elért eredményeket.

François Hollande úgy véli, a Bizottság által a tagországoknak adott nagy rugalmasság egyértelműen Franciaország érdekeit is szolgálja, mivel:

- nagyobb arányban köthetik a támogatásokat a termelés színvonalához,

- jobban tudják támogatni a mezőgazdaságot annak sokszínűségében, legyen szó gabonatermelésről vagy állattenyésztésről,
- erősíteni lehet a nehéz helyzetben lévő régiók támogatását.

Személy szerint arra törekedett, hogy az új KAP az Európában egyedülállóan sokszínű francia mezőgazdaság minden szegmenséhez alkalmazkodni tudjon. A rugalmasságnak azonban olvasatában határt is kell szabni, ez nem jelentheti a közös agrárpolitika renacionalizációját még akkor sem, ha egyes partnerek ezt szeretnék.

A KAP-reform franciaországi alkalmazása során a második pillér esetében a régióknak adott autonómia mértéke szerinte egyáltalán nem túlzó, nem fog azzal járni, hogy ezen a területen megszűnik az egységes nemzeti politika, ugyanis a szabályokat továbbra is országos szinten fogják meghatározni. Ez érvényes lesz a közvetlen támogatásokra, a fiatalok pályakezdésére, a kedvezőtlen adottságú területeknek adott juttatásokra és a gazdaságok modernizációjára egyaránt. A régiók viszont rugalmasan dönthetnek a második pillér keretében adható vidékfejlesztési támogatások fölhasználásáról és növelhetik a gazdaságokban végrehajtott beruházásokra adható forrásokat.

A támogatások kiegyenlítése (belső konvergencia) terén a már bejelentett progresszív eljárást fogják alkalmazni, a húsz évvel ezelőtt meghatározott, történelmi alapon nyugvó támogatási összegek közötti különbségeket az elkövetkezendő hét évben az egyes ágazatok és régiók között is csökkenteni kívánják, ami összességében a francia gazdáknak éves szinten adott kilenc milliárdos KAP-támogatásból egy milliárdot érint. A konvergencia során az állattenyésztést kívánják erősíteni olyan módon, hogy ez ne járjon együtt a növénytermesztési ágazat – elsősorban a gabonatermelés - helyzetének megingásával. Meggyőződése, hogy az elmúlt hónapokban meghozott döntésekkel a teljes francia mezőgazdaság számára sikerült dinamikus környezetet teremteni, megtalálták azt az egyensúlyt, ami a korábbinál jobban figyelembe veszi a munkahely-teremtést a kiegyenlítés során és az átlagosnál jobban támogatja a kedvezőtlen adottságú területeken működő gazdaságokat.

A francia mezőgazdaság jövőjéről szóló törvény megítélése szerint összhangban van a KAP-reform végrehajtása során követett prioritásokkal, elsődleges célja pedig az, hogy a gazdálkodás ökológiai és ökonómiai hatékonyságának egyidejű erősítésével hosszú távon növelje a francia agrárium versenyképességét. Ide tartozik az agrár-környezetgazdálkodási szempontok minél hatékonyabb figyelembe vételének támogatása a termelésben, a fiatalok pályakezdésének előmozdítása a gazdálkodói generáció-váltás megkönnyítése érdekében, valamint az olyan új gazdálkodói tevékenységek ösztönzése, mint a melléktermékek számító biomassa földolgozása vagy a kimondottan mezőgazdasági hulladékok energetikai célú hasznosítása. Hollande emlékeztetett arra, hogy a törvény egyik új elemének tartott GIEE-k, azaz az úgynevezett „**ökonómiai és környezetvédelmi csoportok**” (*groupements économiques et environnementaux*) szerepe elsősorban az lesz, hogy a szereplők összefogásával, tevékenységük összehangolásával kollektív, egy-egy földrajzi területet lefedő projekteket lehessen indítani. A mezőgazdaság ugyanis olvasatában nem csak a gazdákat érinti, hanem az egész társadalmat, ez utóbbinak pedig büszkének kell lennie arra, hogy egy kivételes élelmezés-biztonságban és minőségi táplálkozásban lehet része.

Az eurózónából való kilépés kérdése

A köztársasági elnök szerint mindazok, akik ezt szorgalmazzák, nincsenek tisztában a francia mezőgazdaság realitásaival és nem vesznek tudomást mindazon nehézségekről, amikkel az szembesült a piacon akkor, amikor még nem létezett a közös fizetőeszköz. Példának saját szűkebb pátriája, Corrèze megye olasz piacra dolgozó szarvasmarha-tenyésztőit hozta, akik

egyik pillanatról a másikra bevételek egyötödét elvesztették, amikor 1995-ben 20%-kal leértékelték az olasz lírát, de említést tett azokról a kiegészítő támogatásokról is, amikkel a frank strukturális gyengeségét próbálták meg kompenzálni a német márkával szemben. Ez a helyzet fönntarthatatlan, kezelhetetlen, érthetetlen és bürokratikus volt, ezért „öngyilkossággal érne föl” a mezőgazdaság számára a nemzeti fizetőeszközhöz való visszatérés – meggyőződése, hogy a gazdák sem akarják ezt saját jól fölfogott érdekükben. A gazdaságok fele így is ki van téve a dollár vagy a jüan árfolyam-ingadozásának, a többieknek stabilitást jelent az euró.

A vállalkozások ösztönzése a mezőgazdaságban, az adminisztráció egyszerűsítése

Hollande elsődleges célja, hogy a gazdák által működtetett vállalkozások minél sikeresebbek legyenek, ennek pedig egyik kulcsa az adminisztrációs terhek csökkentése, ezen belül pedig az uniós kötelezettségeknél szigorúbb előírások megszüntetése, mivel a versenytársakhoz képest ezek miatt a francia cégek egyértelműen hátrányban vannak. Ígéretet tett arra, hogy a jövőben ez a gyakorlat megszűnik, és csak azt kell alkalmazni, amit az uniós jogszabályok előírnak. Már ennek szellemében döntött úgy a mezőgazdasági és a környezetvédelmi miniszter, hogy egy olyan egyszerűsített rendszert vezetnek be, ami lényegesen gyorsabbá és eredményesebbé teszi a gazdaságok modernizációját. Első lépésként a sertés-telepek engedélyezési eljárását gyorsították meg, mintegy négy-hat hónappal rövidítve le a procedúrát (ami sokak szerint még így is túl hosszú maradt), hasonlóra kell számítani a többi állatfaj, valamint a biogáz-telepek és a hulladék-újrahasznosítók esetében is. A gyorsítás azonban nem jelentheti az egészségügyi, munkavédelmi, élelmiszer-biztonsági vagy környezetvédelmi szabályok lazítását – tette hozzá, az államnak viszont kötelessége részt vállalni a felelősségből azok oldalán, akik munkahelyeket teremtenek. Ami a **munkabérekre rakódó költségek csökkentését illeti**, Hollande szerint ehhez a versenyképességi és munkahely-teremtési adóhitel intézménye ([crédit d'impôt pour la compétitivité et l'emploi](#), CICE) elegendő alapot teremt, ám elismerte, hogy további lépésekre van szükség annak érdekében, hogy ezzel a szövetkezetek is élhessenek – a megoldást az általa már bejelentett „*felelősségi paktumban*” (pacte de responsabilité) ígérte megadni.

A **mezőgazdasági export** a köztársasági elnök szerint az ágazat szempontjából meghatározó, a nemzetgazdaság számára elengedhetetlen tevékenység (2013-ban közel 12 milliárd eurós aktívum, 2012-höz képest +3%-os bővülés), és a jövőben is mindent meg kell tenni ennek bővítésére. A lehetséges új piacok között szinte a világ minden részét megnevezte, azt azonban kiemelte, hogy „Franciaország export-tevékenysége nincs ellentétben a mediterrán térség és Afrika mezőgazdasági érdekeivel”, ellenkezőleg, cél a közös fejlesztések előmozdítása, amivel Stéphane le Foll minisztert meg is bízta - mindennek célja egy, „a globális mezőgazdaság érdekeit szolgáló partnerség”. (*Nous pouvons construire un partenariat au service de l'agriculture mondiale.*)

A **minimálbér intézményének németországi bevezetése** szerinte jogos elvárás volt a többi ország részéről, mivel ennek hiányában a németek jelentős versenyelőnyre tettek szert több területen, így elsősorban a sertésvágóhidak esetében. De tovább kell lépni, a cél egyértelműen az egységes európai szociális modell bevezetése az eurozónán belül.

Ami a **franciaországi kínai élelmiszeripari beruházásokat illeti**, úgy fogalmazott, hogy Kína mindenekelőtt hatalmas, egyre inkább európai minőségű árut igénylő piacot jelent a francia mezőgazdaság számára, ezért mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy megfelelő választ meg lehessen adni a kínai igényekre, ugyanakkor el lehessen érni az exportot nehezítő akadályok lebontását. Kifejtette, személyesen is tett azért, hogy a francia

hentes szárazáru már probléma nélkül exportálható Kínába, és figyelemmel kíséri a borpiac ügyét is. A franciaországi kínai befektetésekben az ország egyértelműen érdekelt, de „megfelelő figyelemmel kell azokat kísérni” – a Bretagne-ban történt tejipari beruházást egyértelműen hasznosnak nevezte, hiszen ez mintegy 300 munkahelyet teremt két éven belül, a termelés zöme pedig Kínába kerül. A Szaúd-Arábiával ápoltságoknak köszönhetően szaúdi tőkével menekülhet meg a Doux baromfiföldolgozó, Törökország pedig a francia húsmarháknak jelenthet jó piacot. Úgy fogalmazott, bármerre is jár külföldön, minden alkalommal odafigyel a francia agrárium piaci lehetőségeinek bővítésére, megítélése szerint azonban a legnagyobb sikerekre a föltörekvő országokban lehet számítani.

Ami a nitrát direktívát és azt a termelői vádat illeti, miszerint a szomszédos országokhoz képest „a fehérről is fehérebbre kell mosni a ruhát”, a köztársasági elnök szerint az a legfontosabb, hogy elkerüljék az Európai Bíróság újabb szankcióját és ezzel párhuzamosan megtalálják a mindenki számára elfogadható egyensúlyi állapotot. Cél egyértelműen a környezet és a vízbázis védelme, de nem lehet Franciaország teljes területét sérülékeny területté minősíteni. A maga részéről nem fogja elfogadni, hogy a gazdáknak másokhoz képest szigorúbb követelményeket kelljen teljesíteni. Noha egyetért azzal, hogy újra kell definiálni a sérülékeny területeket, úgy látja, hogy ennek során tekintettel kell lenni az agronómiai realitásokra is, és a Bizottsággal folytatott tárgyalások során is ezeket kell szem előtt tartani.

A nehéz tehergépjárművekre kivetendő adó (écotaxe) bevezetéséről még 2009-ben, a *Grenelle de l'environnement* környezetvédelmi törvénycsomag keretében született döntés, a befolyó források a környezetbarát közlekedési infrastruktúra építését lennének hivatottak fedezni. François Hollande nem adott határozott választ arra kérdésre, hogy a bevezetést végleg levették volna a napirendről, ám úgy fogalmazott, hogy „az elképzelés jó, de a bevezetés tervezett föltételei értetlenkedést váltottak ki”, egyes régiók földrajzi elhelyezkedésük miatt vitatták, a gazdák pedig rájuk nézve az átlagosnál sokkal kedvezőtlenebbnek tartották azt. Ezért újra kell nyitni az erről szóló egyeztetéseket és figyelembe kell venni az egyes területek sajátosságait, különös tekintettel a mezőgazdaságra.

A mezőgazdasági nyugdíjak rendezése elnökválasztási kampányának része volt, amiben vállalta, hogy azok el fogják érni a minimálbér háromnegyedét (*a minimálbér jóval 1000 euró felett van, az átlagos mezőgazdasági nyugdíj nem éri el a 600 eurót*). Ez mintegy 800 ezer embert érintene, az emelés fedezetére 2017-ig egymilliárd euróra lenne szükség. Hollande elismerte, hogy a jelenlegi költségvetési keretek között „ez nagyon nagy erőfeszítést igényel”, ám úgy érezte, hogy ezt meg kell tennie. (*A szakma részéről már úgy kezelik ezt a kérdést, mint egyel több nem teljesített kampányígéretet.*)

A GMO-kat a köztársasági elnök olvasatában jelen pillanatban Európában csak néhány országban készek termesztetni, az EP nagyobb része pedig kifejezetten ellenségesen viseltetik irányukban. A legfontosabb szerinte az, hogy egyszerre „két fronton” kell határozott tiltást elérni: meg kell akadályozni, hogy az EU-USA szabadkereskedelmi tárgyalások „farvizén” a GMO-k bejuthassanak az európai piacra, ugyanakkor az EU-n belül olyan joganyag szülessen, ami lehetővé teszi, hogy mindazon országok, akik nem akarják a GMO-kat, jogszerűen tilthassák meg azok termesztését saját területükön. Az EU-USA szabadkereskedelmi tárgyalásokra és az amerikai piacra magára az EU-nak szüksége van, ám a megállapodásnak föltételei vannak. Ő maga is meghatározott ilyeneket, így szerinte a Bizottság mandátumában ott van a mezőgazdaság speciális esetként való kezelésének kötelezettsége – erre személyesen is emlékeztet Barack Obama elnököt. A maga részéről

híve a gyors tárgyalásoknak, de nem hajlandó engedni az élelmiszer-biztonság kérdéséből, nem akar több engedményt tenni az érzékeny termékek (hús, magas keményítőtartalmú áruk – *produits amylicés*) esetében sem. Ugyanis ez már nem egyszerűen versenyképességi vagy versenytorzítási, hanem élelmiszer-biztonsági és –minőségi kérdés lenne.

A zöld vegyipar Hollande szerint mindenképpen támogatandó, a jövőbe mutató terület, ami részét képezi az Arnaud Montebourg gazdaságélénkítési miniszter által kidolgozott 34 pontos iparfejlesztési programnak is, ahogy a [Lauvergeon-jelentésben](#)ⁱ is. A köztársasági elnök hatalmas lehetőségeket lát például a gabonák ilyen irányú hasznosításában, a kutatást pedig a zöld vegyipar minden vonatkozásában támogatják, hiszen az egyszerre jelenti a mezőgazdasági termelés diverzifikációját és a nemzeti függetlenséget, a munkahely-teremtést, az energetikai átmenethez való érdemi hozzájárulást és a hulladék valorizálását. Az [Anne Lauvergeon](#) (volt AREVA-elnök-vezérigazgató) által a kormány számára készített innovációs stratégia (*Innovaton 2030*) ugyan nem említi tételesen a mezőgazdaságot, noha a gazdák szerint az ágazat export-teljesítménye alapján első helyre kellett volna tenni azt. Ami a 2013. októberében a köztársasági elnöknek átadott anyagot illeti, tény, a mezőgazdaság közvetve határozottan szerepel benne, mégpedig a növényi fehérjék és a zöld vegyipar kapcsánⁱⁱ, hiszen egyértelmű, hogy az ehhez szükséges biomasszát döntő mennyiségben a gazdatársadalom tudja megtermelni.

„Az ezer tehén farmja” néven elhíresült projekt, mint egy lehetséges mezőgazdasági termelési modell szerinte egy olyan üzem, ami egyértelműen környezetvédelmi problémákat vethet föl és zavarhatja a vele szomszédos területeken élőket is. A hatóságok részéről lépések történtek a vonatkozó jogszabályok betartására, ugyanakkor visszautasítja azt, hogy szembe kelljen állítania egymással különböző termelési módokat, mivel a francia mezőgazdaság lényege egyértelműen a sokszínűségben és a komplementaritásban rejlik. *Azaz első olvasatra a környezetvédőknek és az ellenzőknek tetsző választ adott, ám valójában egyáltalán nem utasította el azt a modellt, amikor a családi gazdaságok mellett megjelenik egy külső, a mezőgazdaságtól független pénzügyi befektető, aki üzletet lát e mezőgazdasági termelésben.*

Az állatok új, a polgári törvénykönyvbe foglalandó speciális jogi státusra vonatkozó kezdeményezéseket szerinte meg lehet vitatni, ám határozottan kiállt amellett, hogy a gazdák maguk a legnagyobb állatbarátok, hiszen ha nem így lenne, a rossz tartással saját megélhetésüket lehetetlenítenék el. Törvényi előírások nélkül is nagyon komoly előrelépések történtek az állattjólét területén is, a mezőgazdasági törvénykönyvben (*Code rural*) pedig az állat már most is érzékeny lénynek (*être sensible*) minősül. Ennél többre nincs szükség, azzal pedig mindenki tisztában van, hogy az állattenyésztés végső állomása a vágóhíd – arra kell elsősorban törekedni, hogy az állatok ott ne szenvedjenek. A szülőknek pedig az a feladatuk, hogy a gyermekekkel megismertessék a táplálék származását.

Az Arielle Delest, Yvon Herry és Eric Maerten által készített interjú teljes terjedelmében a <http://www.lafranceagricole.fr/actualite-agricole/francois-hollande-president-de-la-republique-investir-dans-une-agriculture-competitive-et-durable-interview-84652.html#Xj0RWbfgYwpjA2Ek.99> címen olvasható.

Somogyi Norbert, Párizs

ⁱ <http://www.elysee.fr/assets/pdf/Rapport-de-la-commission-Innovation-2030.pdf>

ⁱⁱ Az anyag hét „ambíciót”, azaz olyan területet azonosított, ahol Franciaországnak stratégiai érdekei fűződnek a minél ambiciózusabb fejlesztésekhez, ezek:

- az energia tárolása,

-
- hulladék-újrahasznosítás (különös tekintettel a ritka fémekre),
  - a tengeri erőforrások kiaknázása: fémek kitermelése a mélytengeri talapzatból, a tengervíz sótalanítása,
  - **a növényi fehérjék és a zöld vegyipar,**
  - személyre szabott gyógyítás (*médecine individualisée*),
  - a hosszú emberi életet szolgáló innováció (*la silver économie, l'innovation au service de la longévité*),
  - az informatikai adatállományok masszív valorizálása (*Big Data*)